

Komisijos komunikatas – Sąjungos laikinosios valstybės pagalbos priemonių sistemos siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis pakeitimas

(Tekstas svarbus EEE)

(2011/C 6/05)

1. Finansų ir ekonomikos krizė, jos poveikis realiai ekonomikai ir laikinųjų priemonių būtinybė**1.1. Finansų ir ekonomikos krizė ir jos poveikis realiai ekonomikai**

2008 m. rudenį prasidėjus pasaulinei finansų ir ekonomikos krizei Komisija paskelbė keletą komunikatų, kuriuose pateikė išsamių gairių dėl kriterijų, susijusių su valstybių narių teikiamos paramos bankams ir nefinansinėms įmonėms suderinamumu su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punkto reikalavimais. Komisijos komunikatas – Bendrijos laikinoji valstybės pagalbos priemonių sistema siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis ⁽¹⁾ (toliau – laikinoji sistema) buvo priimtas 2009 m. sausio 19 d.

Finansų ir ekonomikos krizės sukėlė didelį realios ekonomikos nuosmukį, dėl kurio nukentėjo namų ūkiai, verslo įmonės, prarasta darbo vietų. Augimo lūkesčiai sparčiai sumažėjo, greitai smuko prekybos ir investicijų apimtys. Bankai turėjo mažinti skolinto kapitalo dalį ir padengti nuostolius, taip pat perkainoti riziką, todėl bankų sektorius tapo mažiau palankus rizikai. Net ir kreditingoms įmonėms staiga kilo sunkumų gauti finansavimą ⁽²⁾.

Laikinosios sistemos tikslas – suteikti valstybėms narėms galimybę priimti papildomų valstybės pagalbos priemonių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas įmonėms gauti finansavimą ir tuo pačiu skatinti įmones toliau ateityje investuoti šiomis išskirtinėmis aplinkybėmis. Laikinoji sistema turėjo nustoti galioti 2010 m. gruodžio 31 d. Priėmusi visoms valstybėms narėms taikomą vieną sistemą, Komisija skatino suderintus veiksmus, kad būtų užtikrintas skaidrumas ir vienoje bendroje rinkoje įmonėms ir valstybėms narėms būtų užtikrintos vienodos sąlygos.

Laikinoji sistema buvo konsoliduota ir iš dalies pakeista 2009 m. vasario mėn. ⁽³⁾ ir dar kartą iš dalies pakeista 2009 m. gruodžio mėn. ⁽⁴⁾, įtraukiant tam tikrus techninius pakeitimus, visų pirma taikomus garantijomis suteikiamai pagalbai. 2009 m. spalio mėn. Komisija dar kartą iš dalies pakeitė laikinąją sistemą, kad žemės ūkio sektoriuose būtų leidžiama teikti suderinamą ribotą 15 000 EUR pagalbos sumą ⁽⁵⁾.

1.2. Laikinosios sistemos taikymas ir būtinybė iš dalies pakeisti kai kurias priemones bei pakeisti laikinąją sistemą

Nuo sistemos priėmimo valstybės narės dažnai naudojosi pagal laikinąją sistemą numatytais galimybėmis. Remiantis Komisijos surinktais įrodymais, laikinoji sistema buvo naudinga papildoma priemonė įmonėms teikiamų kreditų srautams palaikyti krizės laikotarpiu.

Pirmą laikinosios sistemos vertinimą Komisija atliko 2009 m. spalio mėn., siekdama nuspręsti, ar būtina toliau taikyti sistemą po 2009 m. gruodžio 31 d. 2010 m. kovo 17 d. paskelbtas antras viešas klausimynas, kuriame dėmesys sutelktas į laikinosios sistemos poveikį ir veiksmingumą didinant galimybes gauti finansavimą.

⁽¹⁾ OL C 16, 2009 1 22, p. 1.

⁽²⁾ Žr. Europos Komisijos Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato parengtą „2010 m. tarpinę prognozę“, taip pat 2010 m. spalio mėn. TVF parengtas „Pasaulio ekonomikos perspektyvas“, 2010 m. spalio mėn. ECB parengtą „Euro zonos bankų skolinimo apžvalgą“ ir ECB parengtą 2010 m. kovo–rugsėjo mėn. „MVĮ galimybių gauti finansavimą euro zonoje apžvalgą“.

⁽³⁾ Komisijos komunikatas – Bendrijos laikinoji valstybės pagalbos priemonių sistema siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis (OL C 83, 2009 4 7, p. 1).

⁽⁴⁾ Komisijos komunikatas, iš dalies keičiantis Bendrijos laikinąją valstybės pagalbos priemonių sistemą siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis (OL C 303, 2009 12 15, p. 6).

⁽⁵⁾ Komisijos komunikatas, iš dalies keičiantis Bendrijos laikinąją valstybės pagalbos priemonių sistemą siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sąlygomis (OL C 261, 2009 10 31, p. 2).

Priimant sprendimą laipsniškai nutraukti priemones, šiuo metu išdėstytas laikinojoje sistemoje, turėtų būti atsižvelgta į šiuos veiksnius: viena vertus, į ekonominės padėties kaitą ir finansinių institucijų bei rinkų pajėgumą skirti pakankamą lėšų kreditingų įmonių sektoriui; kita vertus, į laikinosios sistemos kaip ekonomikos atgaivinimo ilgalaikės trukmės laikotarpiu priemonės ir jos poveikio įmonių ir valstybių narių tarpusavio konkurencijai tinkamumą.

Nuo 2010 m. pradžios pradėjęs po truputį reikštis ekonomikos atsigavimas ėmė vystytis šiek tiek greičiau nei tikėtasi anksčiau šiais metais. Nors atsigavimas vis dar trapus ir nevienodas visoje Sąjungoje, kai kurių valstybių narių ekonomika pradėjo nežymiai (o kai kurių ir sparčiau) augti. Be to, nepaisant tam tikrų pažeidžiamumo spragų, apskritai padėtis bankų sektoriuje pagerėjo palyginus su padėtimi praėjusiais metais. Panašu, kad skolinimo privačiam sektoriui veikla vėl grįžo į įprastą vėžias. Ekonomikai atsigaunant ir spendžiant su finansų patikimumu susijusias problemas, finansų–rinkos sąlygos turėtų palaipsniui gerėti ir padėti ekonomikai atsigausti. Tačiau ir toliau neaišku, kaip vystysis konkretūs rinkos segmentai bei konkrečios šalys⁽⁶⁾. Taigi neaišku, kaip ateityje keisis finansavimo sąlygos, išlieka pavojus, kad bankų sistema gali būti nepasirengusi palaikyti atsigavimą išaugus kredito paklausai, nebent bankai iki galo patenkintų savo restruktūrizavimo poreikius.

Atsižvelgiant į didelį finansų rinkų pažeidžiamumą ir netikrumą dėl ekonomikos perspektyvų, tam tikrų laikinojoje sistemoje šiuo metu išdėstytų priemonių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas įmonėms gauti finansavimą, pratęsimas iki 2011 m. pabaigos yra pateisinamas atsižvelgiant į rinkos sąlygas. Tas pats taikoma ir laikinai pagalbai ekologiškų produktų gamybai, atsižvelgiant į tai, kad dėl finansų krizės įmonėms vis dar sunku gauti finansavimą mažiau aplinkai kenksmingų produktų gamybai.

Tačiau galimybė išskirtinėmis rinkos sąlygomis toliau taikyti pagalbos priemones pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą neturėtų trukdyti atsisakyti laikinų nepaprastųjų paramos priemonių. Kalbant apie bankų sektorių, 2009 m. gruodžio 2 d. Ekonomikos ir finansų reikalų taryba priėjo prie išvados, kad būtina parengti paramos priemonių atsisakymo strategiją, kuri būtų skaidri ir valstybių narių tinkamai tarpusavyje suderinta, kad būtų išvengta neigiamo šalutinio poveikio. Todėl Komisija jau 2010 m. pradėjo laipsnišką paramos priemonių bankams nutraukimo procesą⁽⁷⁾.

Kol kas laikinosios sistemos priemonių atžvilgiu tokių veiksmų nesiimta. Todėl Komisija mano, kad ribotas tam tikrų laikinojoje sistemoje šiuo metu išdėstytų priemonių pratęsimas ir griežtesnių sąlygų pratęstoms priemonėms taikymas yra svarbiausias veiksnyss siekiant laipsniškai grįžti prie įprastų valstybės pagalbos taisyklių kartu ribojant jų poveikį konkurencijai. Šio tikslo visų pirma bus siekiama mažinant taikomas sumažintas priemokas ir didelėms įmonėms taikant griežtesnes sąlygas, palyginti su MVĮ taikomomis sąlygomis.

Be to, pagalbos priemonės turėtų būti orientuotos į investicijas, kurios padeda užtikrinti ilgalaikį ekonomikos tvarumą teikiant paramą gyvybingoms įmonėms. Net ir finansų ir ekonomikos krizės laikotarpiu turėtų būti vykdomas būtinas sunkumų patiriančių įmonių restruktūrizavimas, kad ilgainiui jos sutvirtėtų. Tai svarbu siekiant neatidėlioti būtino ūkio restruktūrizavimo ir taip išvengti didesnio nuosmukio ir jo ilgalaikio poveikio. Todėl ateityje ekonominių sunkumų patiriančioms įmonėms laikinosios sistemos priemonės neturėtų būti taikomos.

⁽⁶⁾ Žr. Europos Komisijos Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato „2010 m. rudens prognozes“ (2010 m. lapkričio 29 d.).

⁽⁷⁾ Nuo 2010 m. liepos 1 d. Komisija taikė griežtesnes valstybės garantijų suderinamumo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą sąlygas. Žr. 2010 m. balandžio 30 d. Komisijos Konkurencijos generalinio direktorato darbinį dokumentą: valstybės pagalbos taisyklių taikymas valstybės garantijų schemoms, skirtoms bankų skolai padengti, taikomoms po 2010 m. birželio 30 d.

Nuostata dėl suderinamos ribotos pagalbos sumos buvo įtraukta į laikinąją sistemą kaip nepaprastoji priemonė, siekiant valstybėms narėms suteikti papildomą instrumentą sunkiausiu finansų krizės laikotarpiu, nors šia nuostata ir nesiekta jokio konkretaus tikslo. Svarbu pažymėti, kad ši priemonė patenka į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalį, kadangi ji viršija 200 000 EUR ribą vienai bendrovei, nustatytą 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai⁽⁸⁾ (*de minimis* reglamentas).

Per visą laikinosios sistemos taikymo laikotarpį šia priemone pasinaudojo dauguma valstybių narių (23 schemos 23 valstybėse narėse). Tačiau tik labai nedidelė valstybių narių paskirtų ir pagal šią priemonę Komisijos patvirtintų lėšų dalis iš tiesų buvo išmokėta (apie 7 proc.). Be to, didelė pagal šią priemonę išmokėtos pagalbos dalis yra sukonzentruota vienoje valstybėje narėje – Vokietijoje (daugiau nei 78 proc. suteiktų lėšų), tuo tarpu tokios valstybės narės kaip Italija ar Jungtinė Karalystė atitinkamai išleido 8 proc. ir 1,1 proc. visų išlaidų šiai priemonei⁽⁹⁾.

Todėl darytina išvada, kad ši priemonė galėtų būti buvusi naudinga kaip trumpalaikė priemonė, kai netikrumas dėl ekonomikos perspektyvų buvo didžiausias, tačiau ji taip pat sukėlė skirtumų vidaus rinkoje. Todėl Komisija mano, kad atsižvelgiant į laipsniško nutraukimo strategiją reikėtų grįžti prie valstybės pagalbos priemonių, kurios būtų mažiau iškraipiančios ir labiau skatintų augimą, ypač reikalaujant naudoti gavėjui taip pat prisiimti išsipareigojimą, kuriuo siekiama konkretaus bendro intereso tikslo. Taigi Komisija mano, kad suderinamos ribotos pagalbos sumos priemonė neturėtų būti taikoma po 2010 m. gruodžio 31 d. Tai neturės poveikio iki metų pabaigos pagal Komisijos patvirtintas schemas pateiktoms paraiškoms, kurios dar turi būti nagrinėjamos po šios datos.

Valstybės narės ir rinkos dalyviai teigiamai įvertino laikinai pritaikytas Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos rizikos kapitalo investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones skatinti⁽¹⁰⁾ (Rizikos kapitalo gairės). Duomenys rodo, kad finansų ir ekonomikos krizė paveikė rizikos kapitalo rinkas ir kad padidėjo MVĮ akcinio kapitalo atotrūkio viršutinė riba. Todėl Komisija mano, kad padidintos didžiausios leidžiamos tikslinės MVĮ finansavimo dalys per 12 mėnesių laikotarpį gali būti taikomos neatsižvelgiant į finansų ir ekonomikos krizės sąlygas. Komisija pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą iš dalies atitinkamai pakeis Rizikos kapitalo gaires.

Galiausiai dėl galimybių pasinaudoti prekybos finansavimo didinimo priemonėmis, iš turimų duomenų ir valstybių narių pateiktos informacijos matyti, kad rinkos sąlygos pamažu gerėja, tačiau daugelyje sektorių ir daugelyje valstybių narių įmonėms vis dar sunku pasinaudoti privačių draudikų paslaugomis. Todėl laikinąją sistemą nustatytas procedūrinis Komunikato dėl trumpalaikio eksporto kreditų draudimo⁽¹¹⁾ supaprastinimas pateisinamas ir 2011 m.

Kadangi kai kurios laikinojoje sistemoje išdėstytos priemonės jau buvo iš dalies pakeistos ir dabar dar kartą reikia jas iš dalies pakeisti, kad jos būtų pritaikytos dabartinei ekonomikos situacijai, aiškumo sumetimais reikia pakeisti esamą laikinąją sistemą šiuo komunikatu.

⁽⁸⁾ OL L 379, 2006 12 28, p. 5.

⁽⁹⁾ Remtasi valstybių narių duomenimis, pateiktais atsakant į Komisijos klausimą dėl laikinosios sistemos taikymo, viešoji konsultacija, atlikta 2010 3 18–2010 4 26. Dėl šios priemonės Portugalija ir Slovakija nepateikė atsakymų, o Prancūzija nepateikė jokių duomenų.

⁽¹⁰⁾ OL C 194, 2006 8 18, p. 2.

⁽¹¹⁾ Komisijos komunikatas valstybėms narėms pagal EB sutarties 93 straipsnio 1 dalį taikant Sutarties 92 ir 93 straipsnius trumpalaikio eksporto kredito draudimui (OL C 281, 1997 9 17, p. 4).

2. 107 straipsnio 3 dalies b punkto taikymas

2.1. Bendrieji principai

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą Komisija vidaus rinkai neprieštaraujanti gali paskelbti pagalbą „kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“. Atsižvelgdamas į tai, Bendrasis Teismas nusprendė, kad sutrikimas turėtų turėti įtakos visai tos valstybės narės ekonomikai – ne tik vieno iš regionų arba teritorijos dalies ekonomikai. Be to, šis sprendimas atitinka būtinybę griežtai aiškinti bet kokią nukrypti leidžiančią nuostatą, pavyzdžiui, numatytąją Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punkte⁽¹²⁾.

Šiuo griežtu aiškinimu Komisija nuosekliai rėmėsi priimdama sprendimus⁽¹³⁾.

Tokiomis aplinkybėmis Komisija mano, kad kovojant su dabartine pasauline krize gali reikėti ne tik skubiai paremti finansų sistemą, bet ir imtis ypatingų politinio atsako priemonių. Kadangi visoms valstybėms narėms krizė vienaip ar kitaip padarė didesnę ar mažesnę poveikį ir kadangi dėl Europos šalių ekonomikos ir finansų rinkų dabartinio integracijos lygio ir jų dabartinio pažeidžiamumo didėja pavojus, kad atskiros krizės turės šalutinį poveikį bendrajai sistemai. Todėl valstybėms narėms turėtų būti palikta galimybė remtis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktu, tinkamai tai pagrindus.

Atsižvelgdama į dabartinės finansų ir ekonomikos krizės sunkumą ir jos poveikį visai valstybių narių ekonomikai, Komisija mano, kad siekiant įveikti tuos sunkumus tam tikrų kategorijų valstybės pagalba ribotą laikotarpį galėtų būti pateisinama ir gali būti paskelbta suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą.

Todėl valstybės narės turi parodyti, kad valstybės pagalbos priemonės, apie kurias pranešama Komisijai remiantis šia sistema, yra būtinos, tinkamos ir proporcingos siekiant atitaisyti didelius susijusius valstybės narės ekonomikos sutrikimus ir kad visiškai laikomasi visų sąlygų.

2.2. Suderinama ribota pagalba suma

Komisija laikys, kad tokia valstybės pagalba yra suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi šių sąlygų:

- a) pagalbos gavėjas ne vėliau kaip 2010 m. gruodžio 31 d., o pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje vykdančios veiklą įmonės – ne vėliau kaip 2011 m. kovo 31 d., pateikė išsamią paraišką pagal laikantis laikinosios sistemos Komisijos patvirtintą nacionalinę pagalbos schemą⁽¹⁴⁾;
- b) pagalba neviršija 500 000 EUR vertės finansinės subsidijos vienai įmonei; visi naudojami skaičiai turi būti prieš mokesčių ar kitokios rinkliavos atskaitymą; jeigu pagalba teikiama kitokia nei subsidijos forma, pagalbos suma yra bendrasis pagalbos subsidijos ekvivalentas;
- c) pagalba teikiama tik pagalbos schemomis;

⁽¹²⁾ 1999 m. sprendimo sujungtose bylose *Freistaat Sachsen, Volkswagen AG ir Volkswagen Sachsen GmbH prieš Komisiją*, T-132/96 ir T-143/96, Rink. II-3663, 167 punktas.

⁽¹³⁾ Komisijos sprendimo 98/490/EB byloje C 47/96, *Crédit Lyonnais*, (OL L 221, 1998 8 8, p. 28) 10.1 punktas; Komisijos sprendimo 2005/345/EB byloje C 28/02, *Bankgesellschaft Berlin* (OL L 116, 2005 5 4, p. 1) 153 ir kt. punktai; Komisijos sprendimo 2008/263/EB byloje C 50/06, *BAWAG*, (OL L 83, 2008 3 26, p. 7) 166 punktas. Žr. Komisijos sprendimą byloje NN 70/07, *Northern Rock* (OL C 43, 2008 2 16, p. 1), Komisijos sprendimą byloje NN 25/08, *Valstybės pagalba Risikoabschirmung WestLB* (OL C 189, 2008 7 26, p. 3) ir 2008 m. birželio 4 d. Komisijos sprendimą valstybės pagalbos byloje C 9/08, *SachsenLB* (OL L 104, 2009 4 24, p. 34).

⁽¹⁴⁾ Kaip apibrėžta 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1857/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurios verčiasi žemės ūkio produktų gamyba, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 70/2001, 2 straipsnio 3 punkte ir 4 punkte (OL L 358, 2006 12 16, p. 3).

- d) pagalba teikiama tik įmonėms, kurios 2008 m. liepos 1 d. nepatyrė sunkumų⁽¹⁵⁾; ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nepatyrė sunkumų tą datą, tačiau jų dėl pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės patyrė vėliau;
- e) pagalba nėra pagalba eksportui arba pagalba, kuria vietos gaminiams sudaromos palankesnės sąlygos nei importuotiems;
- f) pagalba teikiama ne vėliau kaip iki 2010 m. gruodžio 31 d.;
- g) pagalbos schema taikoma įmonėms, vykdančioms veiklą žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos jais⁽¹⁶⁾ srityse, nebent pagalba teikiama su sąlyga, kad ji iš dalies ar visiškai perduodama pirminiems gamintojams. Jei pagalba teikiama įmonėms, vykdančioms veiklą pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje⁽¹⁷⁾ (tiesiogiai arba perduodama iš žemės ūkio produktų prekybos ar perdirbimo įmonių), kiekviena įmonė gali gauti ne didesnę kaip 15 000 EUR finansinės subsidijos (arba bendrojo subsidijos ekvivalento) sumą; pagalba įmonėms, vykdančioms veiklą pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje, nėra nustatoma remiantis rinkai pateiktų produktų kaina arba kiekiu; pagalba įmonėms, vykdančioms veiklą žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos žemės ūkio produktais srityse, nėra nustatoma remiantis tokių produktų, išgytų iš pirminių gamintojų arba pateiktų rinkai susijusių įmonių, kaina arba kiekiu;
- h) valstybės narės iš susijusios įmonės gauna deklaraciją – raštu arba elektronine forma – apie bet kokią *de minimis* pagalbą ir pagalbą pagal šią priemonę, gautą einamaisiais fiskaliniiais metais, ir teikia tik patikrinusios, kad dėl to bendra 2008 m. sausio 1 d.–2011 m. gruodžio 31 d. įmonės gautos pagalbos suma neviršys 500 000 EUR viršutinės ribos, o įmonių, užsiimančių pirmine žemės ūkio produktų gamyba, atveju – 15 000 EUR viršutinės ribos;
- i) pagalba teikiama ne vėliau kaip iki 2011 m. gruodžio 31 d.;
- j) valstybė narė praneša apie nacionalinę pagalbos schemą, leidžiančią teikti pagalbą po 2010 m. gruodžio 31 d., o Komisija ją leidžia pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalį.

2.3. Garantijomis suteikiama pagalba

Siekiant toliau didinti galimybes gauti finansavimą ir mažinti didelį dabartinį bankų nenorą rizikuoti, ribotą laikotarpį subsidijuojamos paskolų garantijos gali būti tinkamas tikslinis sprendimas, kad įmonės galėtų lengviau gauti finansavimą.

Komisijos manymu, tokia valstybės pagalba bus suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų toliau nurodytų sąlygų:

- a) valstybės narės iki 15 % sumažina MVĮ metinę priemonę, mokėtiną už naujas garantijas, teikiamas atsižvelgiant į „saugaus uosto“ nuostatas, kaip nurodyta priede;

⁽¹⁵⁾ Kaip apibrėžta Komisijos komunikato – Bendrijos gairių dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti 2.1 punkte (OL C 244, 2004 10 1, p. 2).

⁽¹⁶⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1857/2006 2 straipsnio 3 punkte ir 4 punkte.

⁽¹⁷⁾ Kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1857/2006 2 straipsnio 2 punkte.

- b) didelėms bendrovėms valstybės narės gali apskaičiuoti metinę priemonę, mokėtiną už naujas garantijas, remdamosi priede nurodytomis tomis pačiomis „saugaus uosto“ nuostatomis;
- c) kai garantijų schemų pagalbos elementas skaičiuojamas taikant metodus, kuriuos Komisija jau patvirtinusi po to, kaip apie juos pranešta pagal valstybės pagalbos srityje Komisijos priimtą reglamentą⁽¹⁸⁾, valstybės narės taip pat panašiai gali iki 15 % sumažinti už naujas garantijas mokėtiną metinę priemonę MVĮ;
- d) didžiausia paskola neviršija pagalbos gavėjo visų 2010 m. metinių darbo užmokesčio išlaidų (įskaitant socialines išlaidas ir išlaidas už personalo narius, kurie dirba bendrovėje, tačiau oficialiai įdarbinti subrangovų). 2010 m. sausio 1 d. ar vėliau įkurtų bendrovių atveju didžiausia paskola turi neviršyti apytikriai apskaičiuotų metinių darbo užmokesčio išlaidų pirmuosius dvejus veiklos metus; didžiausias paskolas investicijoms valstybės narės gali pasirinkti apskaičiuoti remdamosi metinėmis ES-27 vidutinėmis darbo jėgos sąnaudomis⁽¹⁹⁾;
- e) garantijos teikiamos ne vėliau kaip iki 2011 m. gruodžio 31 d.;
- f) garantija negali viršyti 80 % paskolos per paskolos laikotarpį;
- g) MVĮ garantija gali būti susijusi su paskolomis investicijoms ir apyvartinio kapitalo paskolomis; garantija didelėms bendrovėms gali būti susijusi tik su paskolomis investicijoms;
- h) MVĮ garantijos priemonė mažinama ne daugiau negu dvejus metus nuo garantijos suteikimo. Jei pagrindinės paskolos laikotarpis yra ilgesnis nei dveji metai, valstybės narės gali taikyti priede nurodytas „saugaus uosto“ priemokas jų nemažindamos papildomai ne daugiau kaip 8 metus; didelėms įmonėms valstybės narės gali taikyti „saugaus uosto“ nuostatas, kaip nurodyta priede, ne ilgiau kaip 10 metų;
- i) sunkumų patiriančios įmonės⁽²⁰⁾ į priemonės taikymo sritį nepatenka.

2.4. Subsidijuojama palūkanų norma suteikiama pagalba

Dabartinėmis rinkos sąlygomis bendrovėms gali būti sunku rasti finansavimą. Todėl Komisija pritarė, kad teikiamų valstybinių ar privačių paskolų palūkanos būtų bent jau tokios pačios, kaip centrinio banko nakties norma ir priemonė, lygi vidutinės vienerių metų normos, kurią bankai siūlo kitiems bankams, bei centrinio banko nakties normos 2007 m. sausio 1 d.–2008 m. birželio 30 d. skirtumui, taip pat kredito rizikos priemokai, kuri atitinka gavėjo rizikos profilį, kaip nurodyta Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo patikslinimo⁽²¹⁾.

Laikina bus manoma, kad pagalbos elementas, kurį sudarys šios palūkanų normos ir Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo nustatytos orientacinės normos skirtumas, suderinamas su Sutartimi pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi toliau nurodytų sąlygų:

⁽¹⁸⁾ Pavyzdžiui, pagal 2008 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 800/2008, skelbiantį tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas) (OL L 214, 2008 8 9, p. 3) arba 2006 m. spalio 24 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1628/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo nacionalinei regioninei investicinei pagalbai (OL L 302, 2006 11 1, p. 29) arba Reglamentą (EB) Nr. 1857/2006, jeigu pagal patvirtintą metodiką aiškiai nurodytos atitinkamų garantijų ir pagrindinių sandorių rūšys.

⁽¹⁹⁾ Šaltinis: Eurostatas. Naujausia turima informacija – 2007 m. ES-27 duomenys. Mėnesio darbo sąnaudos: 3 028 EUR.

⁽²⁰⁾ Žr. 15 išnašą.

⁽²¹⁾ OL C 14, 2008 1 19, p. 6.

- a) šis metodas taikomas visoms sutartims, sudarytoms ne vėliau kaip 2011 m. gruodžio 31 d.; jis gali aprėpti bet kokios trukmės paskolas; gali būti mažinamos palūkanos, mokėtinos iki 2013 m. gruodžio 31 d. ⁽²²⁾; po šios datos paskoloms turi būti taikoma palūkanų norma, lygi bent jau normai, nurodytai komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų;
- b) MVĮ sumažintos palūkanų normos gali būti susijusios su paskolomis investicijoms ir apyvartinio kapitalo paskolomis; didelėms bendrovėms jos gali būti susijusios tik su paskolomis investicijoms;
- c) sunkumų patiriančios įmonės ⁽²³⁾ į priemonės taikymo sritį nepatenka.

2.5. Pagalba ekologišku produktų gamybai

Dėl dabartinės finansų ir ekonomikos krizės bendrovės taip pat patiria daugiau sunkumų siekdamos gauti finansavimą mažiau aplinkai kenksmingiems produktams gaminti. Garantijomis suteikiamos pagalbos gali nepakakti brangiems aplinkos apsaugos didinimo projektams, kuriais siekiama iš anksto prisitaikyti prie dar negaliojančių būsimų standartų arba taikyti griežtesnius standartus, finansuoti.

Komisijos manymu, aplinkosaugos tikslams toliau turėtų būti teikiama pirmenybė, nepaisant finansų ir ekonomikos krizės. Mažiau aplinkai kenksmingų produktų, įskaitant energetiškai efektyvius produktus, gamyba atitinka strategiją „Europa 2020“, yra vienas Sąjungos interesų ir svarbu, kad finansų krizė nesutrukdytų siekti to tikslo.

Todėl papildomomis priemonėmis subsidijuojamų paskolų forma galima būtų skatinti ekologišku produktų gamybą. Tačiau subsidijuojamos paskolos gali itin iškraipyti konkurenciją, todėl turėtų būti teikiamos tik konkrečiais atvejais ir tikslinėms investicijoms.

Komisija mano, kad ribotą laiką valstybės narės turėtų turėti galimybę teikti pagalbą mažindamos palūkanų normą.

Komisijos manymu, paskolų investicijoms palūkanų normų subsidija bus suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų toliau nurodytų sąlygų:

- a) pagalba susijusi su paskolomis investicijoms, kuriomis finansuojami naujų produktų, dėl kurių gerokai pagerėja aplinkos apsauga, gamybos projektai ⁽²⁴⁾;
- b) pagalba reikalinga naujam projektui pradėti; jau įgyvendinamų projektų atveju pagalba gali būti teikiama, jei jos prireikia siekiant tęsti projektą naujos ekonominės padėties sąlygomis;
- c) pagalba teikiama tik projektams, kuriais siekiama produktų gamybą iš anksto pritaikyti prie būsimų Sąjungos produktų standartų ⁽²⁵⁾ arba prie griežtesnių standartų, kuriais didinamas aplinkos apsaugos lygis ir kurie dar negalioja;
- d) investicijos į produktus, kuriais siekiama iš anksto prisitaikyti prie būsimų dar negaliojančių Sąjungos aplinkosaugos standartų arba prie griežtesnių standartų, pradėtos ne vėliau kaip 2011 m. gruodžio 31 d., siekiant produktus pateikti rinkai bent jau prieš dvejus metus iki standarto įsigaliojimo;

⁽²²⁾ Šia priemone pasinaudoti pageidaujanti valstybės narės turi kasdien skelbti nakties normas internete ir suteikti galimybę Komisijai su jomis susipažinti.

⁽²³⁾ Žr. 15 išnašą.

⁽²⁴⁾ Kaip apibrėžta Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairių (OL C 82, 2008 4 1, p. 1) 2.2 skirsnio (apibrėžtys) 70.1 punkte.

⁽²⁵⁾ Būsimas Sąjungos produktų standartas – tai privalomas jau priimtas, bet dar neįsigaliojęs Sąjungos standartas, kuriuo nustatomas pasiekiamas Sąjungoje parduodamų produktų aplinkos apsaugos lygmuo.

- e) paskolos gali aprėpti investicijų į materialųjį ir nematerialųjį turtą išlaidas⁽²⁶⁾, išskyrus paskolas investicijoms, kurios sudaro daugiau negu 3 % gamybos pajėgumų produktų rinkose⁽²⁷⁾, kuriose tariamo vartojimo Europos ekonominės erdvės rinkoje vidutinis metinis augimas vertės duomenimis per paskutinius penkerius metus iki investavimo pradžios buvo mažesnis negu EEE BVP vidutinis metinis augimas per tą patį penkerių metų orientacinį laikotarpį;
- f) paskolos suteiktos ne vėliau kaip 2011 m. gruodžio 31 d.;
- g) skaičiuojant pagalbą reikia pirmiausia atsižvelgti į pagalbos gavėjo individualią palūkanų normą, apskaičiuotą pagal šio komunikato 2.3 punkte nurodytą metodą. Pagal tą metodiką bendrovei palūkanų norma gali būti sumažinta:
- 15 % didelėms bendrovėms,
  - 25 % MVĮ;
- h) subsidijuojama palūkanų norma taikoma ne ilgiau kaip dvejus metus nuo paskolos suteikimo;
- i) gali būti mažinama valstybės arba valstybinių finansų įstaigų, taip pat privačių finansų įstaigų teikiamų paskolų palūkanų norma. Reikėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi valstybinių ir privačių subjektų nediskriminavimo principo;
- j) sunkumų patiriančios įmonės⁽²⁸⁾ į priemonės taikymo sritį nepatenka.
- k) valstybės narės užtikrina, kad pagalba nebūtų tiesiogiai arba netiesiogiai perduodama finansiniams subjektams.

2.6. *Kaupimas*

Pagal šį komunikatą nustatytos viršutinės pagalbos ribos bus taikomos nepaisant to, ar parama remiamam projektui finansuojama tik iš valstybinių išteklių, ar iš dalies finansuojama Sąjungos.

Šiame komunikate numatytos laikinos pagalbos priemonės negali būti taikomos kartu su pagalba, kuri patenka į *de minimis* reglamento taikymo sritį, toms pačioms reikalavimus atitinkančioms išlaidoms padengti.

Laikinos pagalbos priemonės gali būti taikomos su kita suderinama pagalba ar kitų formų Sąjungos finansavimu, jeigu paisoma atitinkamose gairėse ar bendrųjų išimčių reglamentuose nurodyto didžiausio pagalbos intensyvumo.

Jeigu teikiamas bendrasis finansavimas iš ES struktūrinių fondų ir pagal kitas ES finansavimo priemones, turi būti laikomasi galiojančių taisyklių.

3. **Supaprastinimo priemonės**

3.1. *Trumpalaikis eksporto kredito draudimas*

Komisijos komunikate valstybėms narėms pagal Europos Bendrijos sutarties 93 straipsnio 1 dalį dėl Sutarties 92 ir 93 straipsnių taikymo trumpalaikiam eksporto kredito draudimui⁽²⁹⁾ nustatoma, kad parduotina rizika negali būti apdrausta valstybių narių remiamu eksporto kredito draudimu. Parduotina rizika – tai komercinė ir politinė rizika, tenkanti valstybiniais ir nevalstybiniais skolininkams, įsteigtiems to komunikato priede išvardytose šalyse; jos didžiausias rizikos laikotarpis yra trumpesnis negu dveji metai. Su valstybėse narėse ir kitose aštuoniose Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos narėse įsteigtais skolininkais susijusi rizika laikoma parduotina.

Komisija mano, kad dėl dabartinės finansų ir ekonomikos krizės ne visose valstybėse narėse trūksta draudimo ar perdraudimo pajėgumų, tačiau negalima atmesti, kad kai kuriose šalyse parduotina rizika laikinai gali būti nedengiama.

⁽²⁶⁾ Kaip apibrėžta Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai bendrijos gairių 70 punkte.

⁽²⁷⁾ Kaip apibrėžta 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos gairių 69 punkte.

⁽²⁸⁾ Žr. 15 išnašą.

⁽²⁹⁾ OL C 281, 1997 9 17, p. 4.

Komunikato 4.4 punkte teigiama: „Tokiomis aplinkybėmis minėtąją laikinai neparduotiną riziką gali apdrausti valstybinis arba valstybės remiamas eksporto kredito draudikas, kuriame neparduotina rizika draudžiama valstybės sąskaita arba su valstybės garantija. Draudikas, jeigu gali, turėtų suvienodinti savo draudimo įmokų tarifus tokiai rizikai su tarifais, nustatytais privačių eksporto kredito draudikų atitinkamos rūšies rizikai.

Valstybė narė, ketinanti pasinaudoti minėta atsakomybę ribojančia išlyga, turėtų nedelsdama pranešti Komisijai apie savo sprendimo projektą. Pranešime turėtų būti rinkos ataskaita, patvirtinanti, kad privačioje draudimo rinkoje rizika negali būti padengta, pateikiant atitinkamus įrodymus, gautus iš dviejų didelių gerai žinomų tarptautinių privačių eksporto kredito draudikų ir iš nacionalinio kreditų draudiko, – taip būtų pagrįstas atsakomybę ribojančios išlygos taikymas. Be to, pranešime turėtų būti nurodytos sąlygos, kurias valstybinis arba valstybės remiamas eksporto kredito draudikas ketina taikyti tokiai rizikai.

Per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo Komisija patikrina, ar atsakomybę ribojančios išlygos taikymas atitinka pirmiau nurodytas sąlygas ir yra suderintas su Sutartimi.

Jeigu Komisija nustato, kad atsakomybę ribojančios išlygos taikymo sąlygos yra įvykdytos, jos sprendimas, priimtas dėl suderinamumo, galioja dvejus metus nuo sprendimo priėmimo, jeigu atsakomybę ribojančios išlygos taikymą pateisinančios rinkos sąlygos per tą laikotarpį nepasikeičia.

Be to, Komisija, pasikonsultavusi su kitomis valstybėmis narėmis, gali patikslinti atsakomybę ribojančios išlygos taikymo sąlygas; ji taip pat gali nuspręsti nutraukti atsakomybę ribojančios išlygos taikymą arba jį pakeisti kita tinkama sistema.“

Šios didelėms bendrovėms ir MVĮ taikytinos nuostatos yra tinkama priemonė dabartinėmis ekonominėmis padėties sąlygomis, jei valstybės narės mano, kad privačioje draudimo rinkoje kai kuri su kreditais ir (arba) su kai kuriais rizikos draudimo pirkėjais susijusi parduotina rizika negali būti padengta.

Esant šiai padėčiai, siekdama paspartinti procedūros valstybėse narėse vykdymą, Komisija mano, kad iki 2011 m. gruodžio 31 d. valstybės narės gali įrodyti rinkos nepakankamumą pateikdamos tinkamus įrodymus, jog privačioje draudimo rinkoje rizika negali būti padengta. Bet kokių atveju bus manoma, kad atsakomybę ribojančios išlygos taikymas pagrįstas, jeigu:

- a) didelis gerai žinomas tarptautinis privatus eksporto kredito draudikas ir nacionalinis kredito draudikas pateikia duomenų, rodančių, kad rizika negali būti padengta; arba
- b) bent jau keturi patikimi eksportuotojai valstybėje narėje pateikia įrodymų, kad draudikai atsisako vykdyti konkrečias operacijas.

Glaudžiai bendradarbiaudama su susijusiomis valstybėmis narėmis Komisija užtikrins, kad su atsakomybę ribojančios išlygos taikymu susiję sprendimai būtų priimami sparčiai.

4. Stebėjimas ir ataskaitų teikimas

Pagal 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles⁽³⁰⁾, ir 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles⁽³¹⁾, reikalaujama, kad valstybės narės Komisijai teiktų metines ataskaitas.

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų saugomi išsamūs dokumentai, susiję su šiame komunikate numatytos pagalbos skyrimu. Tokie dokumentai, kuriuose turi būti visa informacija, būtina siekiant nustatyti, ar buvo laikomasi visų būtinų sąlygų, turi būti saugomi 10 metų ir Komisijos prašymu turi būti jai pateikiami.

Be to, valstybės narės turėtų iki 2011 m. rugsėjo 15 d. pateikti Komisijai ataskaitą dėl priemonių, kurių imtasi pagal šį komunikatą.

⁽³⁰⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

⁽³¹⁾ OL L 140, 2004 4 30, p. 1.

Komisija gali prašyti papildomos informacijos apie suteiktą pagalbą, kad patikrintų, ar buvo laikomasi Komisijos sprendimo, kuriuo leidžiama pagalbos priemonė, sąlygų.

5. Baigiamosios nuostatos

Šis komunikatas taikomas nuo 2011 m. sausio 1 d. iki 2011 m. gruodžio 31 d.

Šis komunikatas parengtas atsižvelgiant į dabartines išimtinės pereinamojo laikotarpio finansavimo problemas, susijusias su bankų krize. Pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis Komisija gali jį patikslinti iki 2011 m. gruodžio 31 d. svarbiais konkurencijos politikos arba ekonominiais sumetimais. Jeigu būtų naudinga, Komisija taip pat gali išsamiau paaiškinti savo požiūrį konkrečiais klausimais.

Šis komunikatas netaikomas tokiai pagalbai:

- a) pagalbos schemoms, į kurias aiškiai neįtrauktas individualios pagalbos mokėjimas įmonei, kuriai išduotas vykdomasis raštas sumoms išieškoti pagal Komisijos sprendimą, kuriame pagalba skelbiama neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka;
- b) *ad hoc* pagalbai įmonei, kuriai išduotas vykdomasis raštas sumoms išieškoti pagal Komisijos sprendimą, kuriame pagalba skelbiama neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka.

Atsižvelgdama į Komisijos pranešimą dėl taikomų taisyklių vertinant neteisėtą valstybės pagalbą nustatymo ⁽³²⁾ Komisija taikys šias taisykles pagalbai, apie kurią nepranešta:

- a) šį komunikatą, jeigu pagalba suteikta po 2011 m. sausio 1 d.;
- b) visais kitais atvejais – suteikus pagalbą taikomas gaires.

⁽³²⁾ OL C 119, 2002 5 22, p. 22.

PRIEDAS

Saugaus uosto priemokos – laikinoji sistema baziniais punktais (*)			
Reitingo kategorija (Standard & Poor's)	Turto įkeitimo lygis		
	Aukštas	Normalus	Žemas
AAA	40	40	40
AA + AA AA –	40	40	40
A + A A –	40	55	55
BBB + BBB BBB –	55	80	80
BB + BB	80	200	200
BB – B +	200	380	380
B B –	200	380	630
CCC ir žemesnė	380	630	980

(*) Bendrovėms, kurios anksčiau nebuvo paėmusios kreditų arba neturi pagal balansą nustatyto reitingo (pvz., tam tikroms specialiosios paskirties bendrovėms arba neseniai įsteigtoms bendrovėms), valstybės narės gali iki 15 % sumažinti konkrečią „saugaus uosto“ priemoką, kuri pagal Komisijos pranešimą dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai⁽¹⁾ yra 3,8 %. Tačiau ši priemoka jokių būdu negali būti žemesnė už tą, kuri būtų taikoma patronuojančiajai bendrovei ar bendrovėms.
⁽¹⁾ OL C 155, 2008 6 20, p. 10.